

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
HYDROPHOBIA:

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. JOANNIS GOWDIE, S. T. P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICAE decreto;

Pro GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT,

ALEXANDER BRUCE, BARBADENSIS,

Ad diem 10 Junii, horâ locoque solitis.

— *Miseris succurrere disco.* VIRGILIUS.

EDINBURGI:

Apud W. SANDS, A. MURRAY, et J. COCHRAN.

MDCCLV.

WING STATISTICAL

JOHN F. RICH

AND A. R. M. G. E. R. O.

ASSISTANT SECRETARY

THE ARMY

OFFICE

GENERAL

AVONCOURT

THE BRITISH MUSEUM

THE BRITISH MUSEUM

ALEXANDER BRUCE

GENERAL

THE ARMY

ALEXANDER BRUCE

VIRO SPECTATISSIMO,
JOANNI FRENCH,

ARMIGERO,

HUMANITATE, AMICITIA, ET

MORUM PROBITATE,

INSIGNI,

AVUNCULO SUO,

OB SUMMAM

QUA SE SEMPER EXCEPIT

BENEVOLENTIAM

PLURIMUM COLENDO,

HASCE STUDIORUM PRIMITIAS

D. D. C. Q.

ALEXANDER BRUCE.

THE SPECTATOR

JOHN RENNELL

ARMISTICE

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

THE SPECTATOR

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE

HYDROPHOBIA.

MEDICINAM adfectanti, varia mihi observabantur argumenta, quibus solenni academiae instituto obsequerer.

Quum verò medicorum sit non leviora tantum mala amovere, et gravioribus succurrere mererique, sed etiam deploratissima quaeque debellanda aggredi, omnique operâ casus humanos lenire; *Hydrophobiam*, malum mortalibus maximè horrendum, potissimum selegi, de cuius medela, quae tenuitati nostrae liceat, differam, quaeque si minus satisfaciant, me consolet, quòd magnis tamen excidam ausis.

Ὑδροφοβία, *aquae metus*, vel ab aliis ὕγροφοβία, uti monuit Aurelianus (a), quia non solum *aquae*, sed *cujusvis liquoris metus*, a cane rabido morbos infestat. Δυσκατάποσιν

(a) Acutor. morb. l. 3. c. 9. p. 218.

A

tamen,

2 DE HYDROPHOBIA.

tamen, *deglutiendi difficultatem*, nominari maluit Meadius (b).

LATINIS plerumque dicitur *rabies canina*: quoniam verò ab aliis animalibus praeter *canem* oritur morbus, et ejus ferè solum est signum pathognomonicum *hydrophobia*, hocce vocabulo potiore utimur.

AB aliis animalibus, maxima ex parte, genus humanum vitiatur: observata tamen quaedam docuerunt eundem in *homine* morbum spontè productum fuisse.

SIC quidem narratur (c) de juvene viginti novem annorum, temperamenti biliosi, qui, summâ excandescens irâ, proprium digitum momordit, unde intra viginti quatuor horas *hydrophobus* factus est; et quidem adeò ut ad solam aquae mentionem strangulari videretur.

SALIUS DIVERSUS (d) in muliere triginta sex annorum, febre pestilenti detenta primò, dein hoc morbo expugnato, dysenterica reddita, atque denuo curata, manente tamen quadam febriculâ, vidit *hydrophobiam* nasci, et eatenus quidem, ut alios coram se bibentes sustinere

(b) *Essay on poisons*, p. 146.

(c) *Epistol. Joh. Bapt. Scaramucci ad Ant. Magliab. in miscel. curios. dec. 3. a. 9. et 10. append. p. 249.*

(d) *De febre pestilenti*, c. 19. p. 362.

DE HYDROPHOBIA. 3

non posset: mens tamen semper constabat, et octavo die mortua est. “Aegra autem et mater ejus sanctè asseverabant, quòd nunquam, nec à *canè rabido*, nec à fano, tacta fuisset, cùm nec domi unquam *canem* educasset, nec externis unquam communicasset.”

CASUM notabilem memorat Van Swieten (*e*), quem, uti ait, auditoribus suis Boerhaavius recitare solebat, “vidisse se lictorem, qui carnificem aliunde accersere debuerat, ut publicà de scelesto homine fumeretur poena, incidisse in febrim ardentissimam, omnemque potum oblatum summo cum horrore repudiavisse, et tertio die periisse. Miser ille calidissimâ tempestate multum corpus moverat, deinde per quatuor horas nudato capite, solis radiis exposito, in scapha federat, totoque hoc die, solo ferè spiritu vini usus fuerat.”

JOHANNES INNES, haud ita pridem clarus in hac academia medicinae professor (*f*), refert, *hydrophobiam*, ventriculi inflammationi cum convulsionibus supervenientem, largâ et repetitâ sanguinis missione, sanatam fuisse.

(*e*) Comment. in Boerhaav. aphor. tom. 3. p. 537.

(*f*) Medical Essays, vol. 1. obs. 29.

4 DE HYDROPHOBIA.

ALIAM Wauchius (*g*), a tumore in oesophago natam; quo rupto, puris copiâ et odore ancilla ferè suffocata est.

MEADIUS (*b*) observat, se vidisse horrendum hocce symptoma in acme morbi *hysterici* violenti, per plures horas, donec gutturis motus convulsivi medicaminibus idoneis sedati essent. Quod fanè et ipse vidi in juvene *hypochondriaco*.

MELANCHOLIAM communem in *hydrophobiam* fataliter terminatam, notarunt Galenus (*i*), Aëtius (*k*), et Celsus (*l*).

PLURA hisce de rebus apud autores inveniuntur.

DE *antiquitate* hujus morbi multa afferuntur.

AURELIANUS locum Homeri (*m*) citat, ubi Teucer nuncupat Hectorem *κυνά λυσσητῆρα*. Alia tamen loca magis sunt apposita. Sic vafer Ulysses introducitur compellans Achillem heroem (qui medicinam studiis interposuerat) his verbis (*n*).

(*g*) Medical Essays, vol. 1. obs. 27.

(*b*) Essay on poisons, p. 146.

(*i*) De ther. ad Pis. l. 1. c. 16.

(*k*) l. 6. c. 24.

(*l*) l. 5. c. 27.

(*m*) Iliad. viii. l. 299.

(*n*) Iliad. ix. l. 237.

DE HYDROPHOBIA. 5

—“Εκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίνων,
Μαίνεται ἐκπαύλως, πίσυνος Διὶ, οὐδέ τί τiei
Ἀνέρας, οὐδὲ θεούς· κρατερὴ δὲ ἐ λύσσα
δέδυκεν.

ITERUM (o), a Neptuno Hector nuncupatur λυσσωδης; et observandum est, quòd λυσσα, λυσσητηρ, et λυσσωδης, propriè significant hanc rabiei speciem: ita enim usurpantur à Galeno (p), et Dioscoride (q).

PLURA quidem circa hanc rem collegit Le Clerc (r).

ANIMALIA huic malo præ cæteris obnoxia, sunt (f), canes, lupi, vulpes, feles, equi, asini, muli, boves, fues, fimiæ, galligallinaei (t), homines, aliquando etiam urfi et leopardi; quæ *rabiosa* id vitium in alios propagant: frequentius verò cæteris, cani, lupo, et vulpi, quippe quòd ejusdem ferè sint generis, à causis internis, absque contagio, morbus oritur.

(o) Iliad. xiii.

(p) De loc. affect. l. 6.

(q) l. 6.

(r) Hist. de la med. part. 2.
l. 4. § 1. c. 6. p. 463.

(f) Boerh. aphorif. 1132.

(t) Baccius de venen. et antid. p. 16. et 71.

HORRENDI

6 DE HYDROPHOBIA.

HORRENDI adeò morbi causas operae pretium erit indagare in *cane*, quo plerumque in humanum genus propagatur.

CANES etiam validè exercitatos nunquam sudare notum est; eorum enim cutis nullatenus madida invenitur: sed dum aestuant, glandulae salivales magnam liquoris copiam effundunt. Praeterea carnivori sunt, et semiputrida saepissimè devorant. Alacres, in iram proni, et dum, secundum Boerhaavii experimentum, clibano immittuntur, in putredinem facillimè versis humoribus donati apparent.

A natura autem adeò constituti sunt, ut vice perspirationis, praeter majorem salivae excretionem, in sacco quem odoriferum vocant, juxta perinaeum sito, foetida subflavaque fecernatur materia, quae humorum acerrima pars esse videtur. Ea si, quacunque de causa obturato ductu, in sanguinis massa retineatur, acrimoniâ suâ mala summa pariet. Ad hoc praecavendum, vi quadam mechanicâ utuntur canes, scilicet, dentibus hasce partes rodunt, et sedentes, easdem antrorsum protrahendo, humi corradunt. Sacculus porò rectum inter et ani sphincterem positus, faecibus

DE HYDROPHOBIA. 7

faecibus duris per anum transeuntibus, quasi prelo utrinque comprimitur, et, per ductus in limine se aperientes, liquorem, ad lubricanda faecum itinera, effundit.

OBSERVATUR etiam, quòd, in aestate, sub solis ardoribus, sit piger eorum venter, et albescant faeces, hac materiâ inungente destitutae, ab obstructis ductibus odoriferis; sic humor inimicus in sanguinem resorbetur, vel ex eo ritè minùs secernitur. Si verò adsit aquae defectus, saliva spissescens parvulas oesophagi glandulas inferciet: unde oritur rabies. Sic quidem vir fide dignus me certiores fecit de *cane molosso*, qui, capistro constrictus, et quatuor vel quinque milliaria, fervente aestate, ductus, proximo die in rabiem incidit. Ex ultima causa conijcere licet, unde *oesophagum* praecipuè morbus afficiat, ortâ nempe primò in ejus glandulis obstructione: et cùm eas vi quadam specificâ affectat *mercurius*, in referendis glandularum obstructionibus pollens adeò remedium; *canibus* in hoc morbo *mercurialia* haud inutiliter videntur adhibenda, praesertim antequam ad summam rabiem pervenerint. Atque ita medicus quidam Gallus, Deseault dictus, et Ricardus James, Anglus,

mercurium

8 DE HYDROPHOBIA.

mercurium tanquam certam hujus veneni antidotum praedicarunt. Posterior, instituto experimento (u), duobus *canibus rabidis* turpethi mineralis grana duodecim primo die exhibebat; die sequenti, grana viginti quatuor; tertio die, grana quadraginta et octo; sequebatur ptyalismus, vomitus, purgatio: sed et simul eò usque debellabatur morbus, ut lac tepidum spontè biberent. Die quarto, alteri adhuc *cani* data fuerunt *turpethi mineralis* grana viginti, alteri nulla. Prior salivam uberimè effudit, et diris cruciatibus agitabatur; eventus tamen erat prosperus. Alterum morbus, nondum penitus devictus, denuò aggressus est et confecit.

POSTEA, in ducentis animalibus *rabido cane* vulneratis, haec adeò feliciter cesserunt, ut ex tanto numero, ne vel unum periret: unde concludit autor ille, morbum hunc gravissimum, saltem ubi primum gradum non excesserit, mercurio, sive salivam moveat, sive non moveat, cedere. Atque adeò in homine ejus usum laudat. Experimenta autem, quibus illud probare aggreditur, in hoc laborant, quòd *hominibus* non *mercurium* solum, sed a-

(u) James's new method of curing madness, &c. p. 45.

DE HYDROPHOBIA. 9

lia quidem remedia notabilia exhibuerit, viz. lapidem contrayervae, theriacam Andromachi, et his similia.

PRAETEREA, toto coelo diversus in *homine* et *cane* est morbus, uti postea patebit.

MAGNIS sub aëris fervoribus, et sicca simul tempestate, frequentius *rabiosos* fieri *canes*, ferè omnes testantur. Ita olim Aegineta (w), Aëtius (x), et Dioscorides (y); simul tamen agnoverunt, interdum, et intensissimo sub frigore, *rabiem* nasci. Victus etiam ex carne putrida; potûs absentia; vermes renibus, intestinis, cerebro, cavis narium olfactoriis innati; sunt causae *praecedentes* (z).

“ CUM primùm incipit *rabies*, fiunt tristes,
 “ solitarii, se abscondentes; muti quoad latratum, murmurantes tamen; cibum, potumque omnem adversantes; in ignotos quoslibet irati et irruentes, heri tamen adhuc et memores et reverentes; aures, caudamque dimittentes; somnolentorum instar incedentes. Haëtenus *primus gradus* mali eis adest: morsusque tum exceptus, periculosus quidem, non verò pessimus est.

(w) l. 5. c. 3. p. 74.

(x) l. 6. c. 24. p. 107.

(y) Theriac. c. 1. p. 423.

(z) Boerhaav. aphor. 1134.

10 DE HYDROPHOBIA.

“ DEIN anhelare; linguam exserere; spu-
 “ mam plurimam emittere; hiare; nunc fe-
 “ gniter ut semisopiti, nunc subitò celeriter in-
 “ cedere, nec rectâ semper viâ; mox ne he-
 “ rum quidem ampliùs agnoscere; oculos ha-
 “ bere demissos, lachrymosos, pulverulentos;
 “ linguam plumbeo habere colore; subitò gra-
 “ cilescere, insanire, furere. Hîc *secundus*
 “ est *gradus* mali, quem vix triginta horis fe-
 “ runt, quin moriantur. Morsus hoc tem-
 “ pore ferè insanabilis: quò verò animal ve-
 “ hementius fuit, diutiùs malo laboravit, mor-
 “ ti propius est, eò morsus lethalior, acutior,
 “ et îymptomata citissimè creans violentissima;
 “ et contrâ.” Haec optimè collegit Boer-
 haavius (a).

ALIUD *signum* memoratur ab autore re-
 centiore (b), nempe, quòd omnes alii *canes*
rabiosum fugiant instinctu naturali, capita nu-
 tando, cum notis magni terroris.

ALIUD etiam adjici potest, latratûs to-
 num prorsus mutari, et fuscum raucumque
 videri.

IN *ultimo* morbi *stadio*, ab omnibus facilè
 cognoscuntur; haud tamen ita res se habet in

(a) Aphorism. 1135. (b) James's new method, &c. p. 36.
incipiente.

DE HYDROPHOBIA. II

incipiente. Magni igitur momenti est primordia observasse, vel ut *rabiosum* statim occidatur animal, ne hominibus aliisve noceat; vel ut à *cane* non *rabido* morsus, ab anxietudine liberetur. Aliquando tamen accidit, ut in dubio haereat an *rabiosus* fuerit *canis* occisus. Hoc in casu forsan haud abs re foret experimentum capere; nempe, frusto carnis elixae fricentur fauces, dentes, et gingivae *canis* mortui, et deinde illa offeratur *cani* sano: si mortuus fuerit *rabiosus*, oblatam carnem repudiabit cum clamore et ejulatu; sin minùs, avidè comedet (*c*).

UT igitur minùs *humano generi* communicetur morbus adeò terribilis, obnitendum; praesertim ubi, si qua fides adhibenda est historiis, quas tradiderunt viri sanè magni nominis, vix ullius *veneni* sit tam multiplex *contagium* (*d*): absque enim vulnere per cutim integram transit (*e*); ab halitu solo communicatur (*f*); salivae contactu etiam exsiccatae,

(*c*) Acad. des sciences 1723. hist. p. 39.

(*d*) Boerhaav. aphorism. 1136.

(*e*) Sauvages dissert. sur la rage, p. 7.; et Palmar. de morb. contag. p. 266.

(*f*) Aurel. acut. morb. l. 3. c. 9. p. 218.; et Aret. morb. acut. l. 1. c. 7. p. 5.

DE HYDROPHOBIA.

labiis vel linguâ exceptae (g); esu carnis (b); sanguinis (i).

HAEC quamvis recentiorum observationibus consentanea minùs appareant, tamen magnâ opus est cautelâ, ut, ubi vel minima contagii suspicio est, evitetur dirus ille morbus (k).

UBI verò *venenum* in *corpus humanum* receptum est, saepe diu latet antequam vim suam exferat, aliquando per plures menses; imò post integrum annum à morfu suscepto *hominem hydrophobum* vidit Galenus (l); *quendam*, undecim post menses, *furentem*, Meadius (m); frequentissimè verò circa quadragesimum à suscepto veneno diem (n). Interdum tamen etiam primo die, praesertim ubi saliva immediate infecta fuerit, sese ostendere, mulieris exemplo, probat Sauvages (o).

QUAE de *hydrophobia* viginti post annos erumpente narrantur, fide minùs digna viden-

(g) Aurelian. acut. morb. l. 3. c. 9. p. 219.; et Hildan. observ. chir. cent. 1. n. 86. p. 62.

(b) Fernel. de morb. contag. c. 14. p. 509.

(i) Acad. des sciences 1707. hist. 30.

(k) Van Swiet. comment. tom. 3. p. 545.

(l) Comment. 2. in l. 1. praediçt. Hippocrât. chart. tom. 8. p. 735.

(m) Essay on poisons, p. 137.

(n) Aeginet. l. 5. c. 3. p. 74.; et Aët. l. 6. c. 24. p. 107.

(o) Dissert. sur la rage, p. 4.

tur,

tur, et potiùs à varia admodum causa originem traxisse.

“ *DIVERSITAS* autem haec forsitā
 “ pendet à calore tempestatis anni, à vario
 “ gradu morbi in animali rodente, à tempe-
 “ rie *hominis* morbi, à diverso victu medica-
 “ mentisque adhibitis (*p*).”

SIGNA *incipientis rabiei* apud alios autores sparsim tradita, summâ curâ collegit Boerhaavius (*q*), qui longè accuratissimam et elegantem simul sic depingit morbi hujus imaginem.

“ DOLET (*r*) locus cui impressa *contagii*
 “ labes primò fuit; dein vagi per alia, ma-
 “ ximè vicina loca, dolores; lassitudo, gravi-
 “ tas, tarditas in toto musculofo genere; fo-
 “ mni inquieti, turbati, terribiles, cum convul-
 “ sionibus et subsultibus; inquietudo assidua;
 “ suspiria; tristitia; solitudinis studium: at-
 “ que his ferè *primus mali incurfus* incipit, his
 “ fermè *primus ejus gradus* finitur: sanguis
 “ tunc venis emissus omni notâ bonus (*f*).

“ TUM postea, prima augentur; accedit-

(*p*) Boerhaav. aphorism. 1137.

(*q*) Ibid. 1138.

(*r*) Sauvages dissert. sur la rage, p. 52.

(*f*) Philos. Transact. abridg. tom. 3. p. 277.

“ que

14 DE HYDROPHOBIA.

“ que porrò ingens circa praecordia angustia;
 “ respiratio difficilis, suspiciosa; horror; ad
 “ conspectum aquae, liquorum quorumcun-
 “ que, et rerum vel pellucidarum, vel instar
 “ speculi reflectentium, horripulatio, tre-
 “ mor (*t*); prostratus appetitus, deglutitio ta-
 “ men solidae cujusque offae possibilis (*u*);
 “ attactus humoris cujusque, maximè labiis
 “ vel linguâ, incredibilem anxietatem, tremo-
 “ rem, convulsiones immanes, atque furorem
 “ ferè creans; vomitus glutinis fusci, biliosi,
 “ aut bilis porraceae (*w*); incalescentia; fe-
 “ bris (*x*); vigiliae assiduae; priapismus (*y*);
 “ cogitationum alienarum et insuetarum per-
 “ turbata valdè series. Sic procedit malum;
 “ atque hîc solet *secundi gradus* limites po-
 “ nere.

“ POSTEA autem omnia enarrata exacer-
 “ bantur continenter; soletque sequi linguae
 “ asperae exsertio; hiatus oris; vox rauca;
 “ fitis ingens; furor ad conatum bibendi, hu-
 “ morum adspectum, contactumve; spumae
 “ in ore collectio; eam in alios exspuendi co-

(*t*) Sauvages dissert. sur la rage, p. 12. in notis.

(*u*) Philos. Transact. abridg. tom. 3. p. 277. 280.

(*w*) Ibid. tom. 5. p. 366.

(*x*) Sauvages dissert. sur la rage, p. 12. in notis.

(*y*) Bonet. sepulchr. anatom. tom. 1. p. 216.

“ natus

DE HYDROPHOBIA. 115

“ natus vel invitus ; ardor obvia quaeque mor-
 “ dendi invitus, nec tamen à voluntate com-
 “ primendus ; spumante rictu frendit ; pul-
 “ sus et respiratio deficiunt ; fudor gelidus ;
 “ *rabies summa*, dum interim, quod mirabile,
 “ mens prudens, constans, aliis à se metuens
 “ adest : hinc intra quartum ferè semper à
 “ primo gradu diem, *mors convulsiva* cum
 “ *summa in respirando angustia*.”

ALIA quidem his adjecit Meadius (z) mi-
 rabilia, et ad reconditi hujus morbi naturam
 eruendam, haud paululum conducentia ; quae
 in *hydrophobis* ferè omnibus, gradu tantum va-
 ria, se manifestare solent.

OBJECTORUM in sensus impressionem aegrè
 ferunt. Attrectatio quaecunque dolorifica est.
 Sonitus quicunque levis molestiam adfert.
 Forium motus, dum aperiuntur vel occlu-
 duntur, terrorem excitat aequè ac domus
 ruina. Oculi lucem adeò horrent, ut rei cu-
 jusdam albidæ conspectum pati nequeant.
 Pulmonibus aura lenis ingrata est. Aegritu-
 dinem in meatibus urinariis etiam lotii egestio
 parit. Aspectus horridus, furibundus vel la-
 mentabilis.

(z) Essay on poisons, p. 135.

IN

IN *hydrophobo*, quem in clinicis tractaverat Cl. JOHANNES RUTHERFOORDIUS medicinae professor, urina erat pallida; manus gelidae; gemitibus altis et corporis convulsionibus faepiffimè somnus interrompebatur; validos, plerumque etiam irritos vomendi conatus faciebat, aliquando tamen materiem pellucidam et viscidam ejiciebat; spasmi et tormina ab inferiori abdominis parte incipientia ventriculum versus omnia comprimebant: his tandem quasi suffocatus animam efflavit miser.

UT verò magis elucescat morbus, haud à proposito alienum erit, quae docuerunt *cadaverum dissectiones*, enarrare.

DEGLUTITIONIS organa saepe inflammata (*a*) inveniuntur. In altero autem non tantum oesophagus, sed et ventriculus et intestina inflammata rubescebant (*b*). Nulla tamen aliquando apparent inflammationis signa (*c*). Meadius (*d*) quoque affirmat in *hydrophobi* cadaveris capite, faucibus, pectore, et ventriculo, insoliti nihil ostendi: in quo etiam inventa fuit ingens copia viscidae, viridescantis bilis;

(*a*) Acad. des sciences, 1699, hist. p. 55.

(*b*) Hernandes rerum Mexic. thesaur. p. 494.

(*c*) Bonet. sepulchr. anat. l. 1. § 8. p. 211.

(*d*) Philos. Trans. abridg. tom. 5. p. 368.

uti quidem ferè omnes testantur. Pericardium ficcum (*e*). Nigerrimus in dextro cordis ventriculo sanguis inveniebatur, quo omnino carebat sinister: erat autem hic, per pulmones mirè accensos et tumidos, plurimus dispersus (*f*). Cordis ventriculi, majora vasa circa cor et pulmones, omnia concreto sanguine, omni propemodum sero fluido destituito, plena (*g*). In alio, dextra auricula insigniter tumebat, dexter ventriculus sanguine grumoso plenus erat (*h*). Arteriae plenae, venae vacuae; cruor valdè liquidus, et vix in aëre concrefcens, quamvis, dum viveret, è vena missus ante triduum concreverat (*i*). Omnes muscoli, viscera, cerebrum, spinalis medulla, ficciora solito (*k*).

IN *cadavere hydrophobi*, cujus antea mentionem fecimus, post mortem die proximo, inveniebantur intestina magna in immensam molem aëre distenta; coli faccus caput humanum magnitudine aequans, in quo, praeter

(*e*) Bonet. sepulchr. anat. tom. i. p. 212.

(*f*) Hernand. rerum Mexic. thesaur. p. 494.

(*g*) Bonet. ibid. § 13. tom. i. p. 342.

(*h*) Ibid. § 8. p. 212.

(*i*) Acad. des sciences 1699, hist. p. 55. 56.

(*k*) Ibid. p. 156.; et Bonet. tom. i. l. i. § 8. p. 210. et 212.

18 DE HYDROPHOBIA.

aërem, faeces quaedam induratae aderant; ilei levis inflammatio cum maculis paucis lividis; hepatis portio livida; ventriculus inanis, et haud valdè contractus; viscera omnia abdominalia è situ suo amota; in thorace nihil insoliti: quò minùs cranii contenta, laryngem et pharyngem, scrutaretur quis, consanguinei impediabant.

HISCE pensitatis, quis non in *systemate nervoso* tragoedias ludere *venenum* dixerit? Haec enim omnia ferè in *hystericis* mulieribus symptomata evenire, nemini non notum est. Ita quidem censebant *veteres*, uti patet ex usu medicamentorum *nervosorum*. *Recentiores* etiam hoc confirmarunt. Sic Hoffmannus (1) ait, "venenorum omnium, et praesertim hujus, actionem referendam esse ad violentas et convulsivas nervosarum partium contractions."

MEADIUS observat (m), alios esse morbos, praeter hunc, (et omnes quidem generis *nervosi*), in quibus horrenda haec symptomata notantur.

(1) Tom. 1. p. 2. c. 2. § 23. (m) Essay on poisons, p. 146.

DE HYDROPHOBIA. 19

IPSE quoque Boerhaavius (n), secum reputans morbi hujus decursum et phaenomena, concludit, eum “ primò consistere in *affectione nervorum*, proximè referenda ad *convulsiones*, “ quae viscera, horumque vasa, occupent.”

ATQUE haec sententia confirmatur testimonio Cl. RUTHERFOORDII, qui, post omnia sedulò observata in praedicto *hydrophobo*, in praelectionibus suis docuit quotannis, morbum hunc omninò referri debere ad illos, qui à turbato *genere nervoso* nascuntur, et remediis *antispasmodicis*, non quidem *antiphlogisticis*, curandum esse.

AUTOR denique *recentissimus* (o) omninò *convulsivum* hunc esse morbum asserit. Quamvis autem saepissimè corpus *hydrophobi convulsiones* patiatur; tamen, quia satis longa sint intervalla, in quibus nulla adsint *convulsione* signa, malle existimare eum esse *systematis nervosi* statum, ut, à levi causa, externa vel interna, muscoli fermè universi in *motus convulsivos* agantur.

(n) Aphorism. 1142.

(o) Nugent's Essay on the hydrophobia, p. 48.

Hrs positis, opus nunc arduum aggredimur; scil. *rationem symptomatum systema nervosum* occupantium. Terra quidem haec est quasi incognita; si igitur labi deprehendar, eò facilius veniam me impetraturum esse confido.

DOLET locus, cui impressa contagii labes primò fuit; dein vagi per alia, maximè vicina loca, dolores.] Certissimum *instantis rabiei* signum hoc esse olim credidit Salius Diverfus (p). Pro universalì regula statuit Aurelianus (q), et rationem addidit: “ Praepatitur
“ enim ea pars, quae morfu fuerit vexata, unde
“ de initium denique passionem sumere nemo
“ negat.” Non secus ac in *variolis* ab infectione fit; cùm primò in actum deducitur illud contagium, simul tunc vulnus incipit dolere atque inflammari; quia et ibi *pars* hujus contagii *notabilis* remanserat.

LASSITUDO, gravitas, tarditas, in toto musculoso genere.] *Spontaneas lassitudines* morbos denunciare, dixit Hippocrates (r); *κόποι αὐτοματοί φράζοι νεσους*. In variis morbis,

(p) De affect. partic. c. 19. p. 364.

(q) Acut. morb. l. 3. c. 14. p. 226.

(r) Aphorism. 4. § 2.

varias agnoscunt causas. Patet enim experimentis, requiri liberum commercium inter encephalon et musculos movendos, per nervos intermedios, ut motûs muscularis causa illis adplicari possit. Sic, ubi adest liquidorum *visciditas*, qua adunatae sanguinis molecule non patiuntur se separari, ut per ultimos vasorum fines transire queant: sive *errore loci*, dilatata minorum vasorum orificia majores molecule ingressae fuerint, per ultimas illorum angustias transitui ineptae: vel *spasms turbato systemate nervoso*, uti potissimum in hoc casu evenit, liber spirituum influxus in musculos prohibetur. Praeterea, iidem producuntur effectus, cum *sanguinis arteriosi* in corpore est *defectus*, et nimis *languet* ejus motus; liquidi enim *nervosi* secretio et motus aequabilis per cerebri medullam et nervos, requirunt applicationem sanguinis *arteriosi*, debitâ copiâ et impetu, ad corticis fabricam; sic à *defectu* spirituum animalium. Oriuntur denique à magno nimis eorum *dispendio*, uti fit post labores diuturnos, vigilias, &c. quae quidem in *hydrophobis* locum habent.

SOMNI inquieti, turbati, terribiles, cum convulsionibus et subsultibus.] Ab eodem fonte

fonte proveniunt: vel, *sanguiferis* vasibus *spasmo* contractis, sanguis è corde dextro per pulmonem transire non potest, adeòque suffocatio et mors imminet; vel *spiritus* animales minùs rectè immittuntur ad perficiendas vitales actiones, cerebello aut nervis *spasmo* affectis: ut enim placidus fiat somnus, necesse est abesse omnem irritationem in capite et corpore toto; dolores autem corporis animique, et omnia quae non sinunt spiritus in sensorio communi quiescere, aut nervos collabi, somnum arcent. Hinc etiam

SUSPIRIA.] Quia sanguis in pulmone haeret et praecordiorum vasis, hinc, ut transitus ejus promoveatur, magnas *inspirationes* efficiunt: porrò, ubi corporis pars quaevis dolet, *suspiria* semper edimus. Hinc quoque

TRISTITIA, et solitudinis studium.] Levissimo enim strepitu afficiuntur; universis *nervosi systematis* morbis symptoma commune. Haec verò omnia inde confirmantur, quòd

SANGUIS venis emissus omni notâ bonus.] Et quidem in *hydrophobe* nosocomico, per totum morbi decursum, bonus erat sanguis, nullaque inflammationis signa exhibebat.

PRIMUS hic morbi gradus in quibusdam

dam durat diutius, in aliis citò succedit *hydrophobia* (f).

DURANTE adhuc morbo, omnia au-
geantur symptomata necesse est; tandemque
terribilis seriei antesignanus apparet

HORROR.] Qui cutis *motus* est *undulato-*
rius, à spasmis vasorum exhalantium ora af-
ficientibus, ortus; eâdem ratione qua corpus,
dum nudum frigori exponitur: fortè etiam
subitò sic retropellitur humor exhalans, et in-
suetò quasi motu perculsum corpus *horret* to-
tum.

TANDEM verò heu! ad conspectum aquae,
liquorum quorumcunque, et rerum vel pellu-
cidarum, vel instar speculi reflectentium, hor-
ripulatio, tremor.] Mirus fanè corpus inter
ac mentem consensus est: certae enim ac per-
petuae observationis est, quòd corpori com-
municata venena menti vim inferant, eique
sanae rationis usum eripiant: nihil verò est
quod sensum ac mentis usum tam vehementer
interturbet, quàm graves ac violentae partium
nervosarum contractiones, quibus sanguis ad
caput cum impetu urgetur, et liberior ejus car-

(f) Sauvages dissert. sur la rage, p. 12. in notis.

24 DE HYDROPHOBIA.

sus per cerebri vasa mirè distenta, intercipi-
tur : unde est quòd *hypochondriaci* plerumque
phantasiâ vitiosâ laborant, et erga quaedam
mirabili quadam antipathiâ afficiuntur. ~~Am-~~
^{quamvis} testante Meadio (t), multi, sub
morbi initium saltem, nequaquam *aquae vi-*
sum expavescent, neque à *liquoribus abhor-*
reant; sed, è contrario, cum *jucunditate* aspi-
ciant; bibere cupiant siticulosi; aggreden-
tes autem, quid impediat, mirentur; dum
interim, ut potiantur variis conentur modis,
fugendo per calamum, &c.; fieri tamen ne-
quit, exclament! Hinc, cùm in variis tenta-
minibus mala adeò multa mens sit perpeffa,
non mirum est si causam, et quicquid cau-
sae simile est, postea cum *horrore* repudiet.
Praeterea, quum sensiles admodum sint par-
tes *nervosae*, et ista quae averfantur vividè lu-
cem reflectant; organa visûs fortiter nimis sti-
mulata, sensu quodam ingrato afficiuntur, et
ferè spasmos excitante: non secus ac in fani
oculis subitò expergefacti, ubi lux, aliàs haud
nimis vivida, immittitur, nervi diaphragma-
tis, &c. in convulsiones trahuntur, et fit iste
motus *convulsivus*, sternutatio.

(t) Essay on poisons, p. 137.

PROSTRATUS appetitus.] Totum enim-
vero corpus turbatur; haud ritè procedunt se-
cretiones, et *viscidâ, gravi materiâ* ventriculus
oneratur; quod in *cadaverum dissectionibus* vi-
dere licuit.

DEGLUTITIO tamen solidae cujusque offae
possibilis; attactus humoris cujusque, maxi-
mè labiis vel linguâ, incredibilem anxietatem,
tremorem, convulsiones immanes, atque fu-
rorem ferè creans.] Vel quia deglutitionis
organa (quae sunt praecipuè dorsum linguae,
posterior palati pars, et oesophagi superior)
efficaciùs amplecti queunt, et agere vi junctâ
melius in *solida* quàm *fluida*; praeterea epi-
glottiden, quae quidem, hoc tempore, sem-
per arctè debet claudi, *liquido* fortiùs depri-
mit *solidum*: quando igitur harum partium
vis *convulsionibus* tollitur, *liquidorum* pars in
asperam arteriam illapsa suffocationem mini-
tatur (*u*). Vel quia majorem ad deprimen-
da *liquida* vim edi necesse est, haud etenim
fulcrum adeò stabile exhibent ac *solida*;
hinc *paralytici* ferè muscoli convelluntur.
Revera tamen fatendum est, *aquosis* igno-
ti quoddam inesse, quo stimulant *nervos*:

(*u*) Mead's Essay on poisons, p. 145.

cùm enim primùm ori immiffa fuerunt, antequam ad deglutitionis organa pervenerint, intumuit ventriculi regio (*w*): fic oris vafa tangens liquor excitat *spasmos*, qui ferè statim, adeò mobile est *genus nervosum*, cum diaphragmate, ventriculo, &c. communicantur. *Hypochondriacum* novi, qui manè è lecto surgens, abfcriptâ, uti mos erat, *aquâ* frigidâ, ut os lavaret, statim summâ vi *laticem* rejecit, *convulfione* toto corpore mirificè turbato: hic, tuffi *convulfivâ* faepiffimè vexatus, ab ore arido et falivalibus ductibus quafi *spasmo* claufis, paroxyfimum ingruentem præfentiebat.

VOMITUS glutinis fufci, biliofi, aut bilis porraceae.] Hoc aliquando tantùm observatur; attamen facilè evenire poteft, *spasms* furfum prementibus *bilem*, uti in aliis morbis *spasmodicis* non rarò accidit.

INCALESCENTIA, febris.] Haec quoque non femper eveniunt; quidam enim cafus ab auctoribus recensentur, ubi *hydrophobi* perierunt, abfque ulla etiam incalcfcencia (*x*). Nugentius (*y*) cafum narrat mulieris, quae,

(*w*) Philof. Tranf. abridg. tom. 3. p. 277.; Bonet. fepulchr. anat. tom. 1. p. 215.

(*x*) Sauvages differt. p. 12. in notis.

(*y*) Effay on the hydrophobia, p. 90.

à *rabido cane* demorsa, paucos post dies demortua est, uti videbatur, è mera *debilitate* et *languore*. Plures (z) memorantur, ubi *febris nulla* aderat: quin imò Salius Diverfus (a) idem testatur; exceptis duobus casibus, quorum in uno, *cane rabido* demorsus vir, ulcere jam sano, ingentem, in imo ventre contusionem acceperat, unde validâ *febre*, et paulò post *rabie* correptus, tertio die vitâ functus est; in altero, absque *contagio*, in morbo acuto *hydrophoba* facta est mulier: his exceptis, ait, “ liquorum *rabientium*, quos ego vidi, neminem sensi ullâ conflictari *febre*; nec hujus adesse suspicionem, ne dixerim signum, observavi. Hinc colligo, *rabientes*, ratione proprii virus, non febricitare; si autem aliquando febricitent, hoc è corporis praevia altera indispositione fieri.”

Ex his et antedictis conjicere licet, cùm alii casus ab auctoribus fide dignis memorentur, ubi fortiter quidem *febricitabantur hydrophobi*, morbum à diversa plerumque causa, quàm à *rabidi canis* morfu, originem duxisse. Quamvis tamen nullus dubito, quin ipse morbus in

(z) Miscel. curios. dec. 3. an. 9. 10. supplement. p. 254.

(a) De febre pestilent. p. 558.

principio *nervosus*, sub finem, postquam terribiles adeò convulsiones perpeffi sint aegri, inflammationis signa, tandemque gangraenam, adsciscat. Sic enim aliquando fit in morbis hysterics et hypochondriacis.

VIGILIAE assiduae.] Ab eadem causa, qua *somni turbati*, paulò majore.

PRIAPISMUS.] Perpetua est et constans membri virilis erectio, five adsit acer in venere stimulus five non. In pluribus hoc morbo detentis observatum est symptoma. Affectio est *spasmodica*, et, dum corpus *spasmo* afficitur, plerumque evenit, haud, uti vult celeberrimus Meadius (*b*), à penis musculis erectioribus *spasmodicè* affectis; anatomici enim recentiores (*c*) illos hoc officio defungi negant: ab aucto potiùs motu vasorum *oscillatorio* (*d*).

COGITATIONUM alienarum et infuetarum perturbata valdè series.] A sensorio communi *spasmis* turbato.

LINGUAE asperae exsertio; hiatus oris.] Sic in epilepsia, musculi *spasmo* laceffiti quasi *paralytici* deveniunt: relaxatis igitur linguae

(*b*) Essay on poisons, p. 133.

(*c*) Halleri primae lineae, p. 526.

(*d*) Whytt on vital and involuntary motions, p. 100.

et maxillae inferioris musculis, hae partes gravitate suâ delabuntur; sic hiat os, exsertaque lingua ab aëre fit arida, aspera. Silentio tamen hîc mirabilem praeterire casum vix sanè deceret; ipse enim loquitur Meadius (*e*), *Hydrophobum* vidi validis restibus lecto constri-ctum, qui uno nisu omnes perfregit, et statim *paralyticus* morti occubuit.

Vox rauca.] Quia musculi glottidem ar-ctantes quasi *paralytici* deveniunt, et vocem modulari nequeunt; vel deficiente liquido inun-gente, arescit fistula; ferè enim universae, praeter salivam, cohiberi videntur secretiones.

SITIS ingens.] Ab acrimonia salivae ner-veas fibrillas stimulante; liquor enim diluens quicumque repudiatur.

FUROR ad conatum bibendi, humorum ad-spectum contactumve.] De his antea.

SPUMAE in ore collectio.] Salivae, etiam sanis, nisi omni ferè momento deglutiretur, fat citò magna fieret in ore collectio; in *hydrophobis*, etiam suo in fauces stimulo, augetur, et, hiantes ore compressis ductibus salivalibus, exprimitur; ipse porrò ventriculus afficitur, quem inter et os magnus est *nervorum* consen-

(*e*) Essay on poisons, p. 136.

30 DE HYDROPHOBIA.

sus : haec verò saliva, saepiùs in ore agitata, *spumae* formam induit.

EAM in alios exspuendi conatus vel invitus.] Salivae, magnâ in ore factâ collectione, si forte pars in fauces delabatur, nervis in pharynge irritatis, violentes statim fiunt *motus convulsi*, quibus *latex* inimicus summâ vi, aegro etiam invito, projicitur, non secus ac in sano homine dum *liquores* laryngem invadunt. Quamvis autem, *spasmi* liber, damnum alicui inferre nolit; tamen, his invadentibus, *maniae* specie corripitur, et sanae rationis usus, pro tempore, abripitur: unde etiam

ARDOR obvia quaeque mordendi invitus, nec tamen à voluntate comprimendus; spumante rictu frendit.]

PULSUS et respiratio deficiunt.] A pulmonum vasis *spasmo* constrictis, vel à *defectu* spirituum animalium, affecto communi sensorio, adeò ut diaphragma et muscoli intercostales munere suo non ritè fungantur.

SUDOR gelidus.] Adeò fortiter agunt *spasmi*, ut tandem venae afficiantur, et humor, inhalantibus absorptus, *sudoris gelidi* specie exprimitur: vel potiùs, ut in omnibus ferè morbis

morbis paulò ante mortem, à totius corporis *paralyfi*, fit *syncope*.

DUM interim mens prudens, constans, aliis à se metuens adest.] Intervallum habere videntur, in quo *spasmi* paululùm cessant, vel in viscera nobiliora haud agunt; uti quidem fit in aliis morbis intermittentibus vel remittentibus dictis. Hinc igitur observatu dignum est, etiam in hoc stadio, non multùm laedi cerebrum, et si, qua ratione, potuerimus *spasmos* sedare, vel *materiem morbosam* debellare, etiamnum adhuc scopum attingi; et, dum vita est, nequaquam spem abjici debere: hinc, “nihil crudelius, quàm, abje-
“ctâ curatelâ omni, statim negligere, aut suf-
“focare;” uti humanissimus exclamat Boerhaavius (f).

ALIA quidem omnia symptomata, quamvis mirabilia, tamen facilem ex antedictis explanationem accipiunt.

DE *phaenomenis* in *cadaveribus hydrophoborum* obiter notandum est, mirum non esse, si dubitetur an omnia inflammationem indicantia, in *cadaveribus* inventa, à *rabie canina* ortum duxerint: sic enim, in eo quod dissectu-

erat Meadius, talia quidem nulla invenit, et in *hydrophobo nosocomico* ferè nulla inveniebantur: attamen haec evenire posse sub finem morbi, etiam in vera *hydrophobia*, non negaverim. Ita Hoffmannus (g), quo nemo meliùs morbi hujus naturam indagasse videtur. “*Spasmodum* est soboles, quibus sanguis, intra vasa congestus, irretitus ac refluere ne-
“ scius, statim concipit; tandemque in putre-
“ dinem abit, unde *sphaceli*, &c.”

ALIA autem omnia *spasmodum* vestigia adedò planè indigitant, ut explicatione haud opus sit.

Sic, positâ morbi naturâ, variisquæ ante et post mortem *phaenomenis*, nunc de *prognosi* agendum est.

MAGNUM esse *discrimen*, omnes uno ore agnoscunt; haud tamen tam *desperandum* mihi videtur malum, quàm multi crediderunt: major autem certè vel minor est spes, prout symptomata haec leviora vel graviora fuerint.

MORBI igitur ingenium secuti, ad ipsum debellandum enixè operam demus, veteris adagii memores,

*Principiis obsta; serò medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.*

OVIDIUS.

ANTEQUAM pergamus, monendum est, summâ opus esse cautelâ, ut *hydrophobiae* causam compertam habeamus; variae etenim species variâ admodum ratione tractari debent: e. g. *Hydrophobia*, febris acutae et inflammatoriae comes, feliciter *venae-sectione* et *antiphlogisticis* excipitur; si verò sit *nervosa*, vel à *rabidi canis* morfu orta, sanè diversâ prorsus medendi ratione opus est.

CURATIO prophylactica in *demorso* requirit, ut, “ primò, statim à contagio suscepto,
“ totus locus affectus, unà cum vicinis, pro-
“ fundis pertundatur *scarificationibus*, mul-
“ tumque mittat sanguinis; applicentur ma-
“ gnae *cucurbitae* fortiter trahentes; vel *ferro*
“ inuretur *ignito* fatis profundè; dein adiga-
“ tur in *suppurationem perpetuam*, applicatu
“ eorum quae affiduâ rosione *exulcerant*; in-
“ terim toto illo tempore, ab initio in finem,
“ semper foveatur *muriâ* ex *sale marino* et
“ *aceto*, nunquam intermittendo; id conti-
“ nuetur usque ad sextum quidem mensem.”

E

Haec

34 DE HYDROPHOBIA.

Haec Boerhaavius (*b*), Galenum (*i*), Aëtium (*k*), Celsum (*l*), et Hildanum (*m*), secutus.

PRAETER haec, laudaverunt veteres *animalia viva discissa* partibus demorsis admota. Quod etiam imperat Celsus (*n*): “ Vivum oportet *gallinaceum pullum* per medium dividere, et protinus calidum super vulnus imponere, ut pars interior corpori jungatur; facit id etiam *boedus agnusque* discussus, et calida ejus caro statim super vulnus imposita.”

ITA etiam *pullos gallinarum*, vel eorum pedes admoventos, suadet Forestus (*o*).

“ NEQUE aliâ profectò ratione juvat *viscus*, vel pars quaedam *animalis rabidi* quod plagam infixit, apposita, vel *oleum scorpionum* tantopere adversus eorum ictus commendatum, quàm emolliente ac demulcente virtute,” inquit Hoffmannus (*p*).

OMNIUM tamen efficacissimum auxilium

(*b*) Aphorism. 1143.

(*i*) De theriac. ad Pison.

l. 1. c. 16.

(*k*) l. 6. c. 24.

(*l*) l. 5. c. 27.

(*m*) Observ. cent. 1. obs.

87.

(*n*) l. 5. c. 27.

(*o*) Observat. chirurg. 34. l. 6.

(*p*) Tom. 1. part. 2. c. 2.

ab igne expectavit Dioscorides (q), meritò, ut ait Van Swieten (r): "Cùm omnia destruat vivus ignis, sic cuncta lufret venena, simulque separatio efcharae inusta diuturnius tempus requirat, adeòque cita consolidatio vulneris prohibeatur. Simul monet, efcharâ separatâ, crudum vulnus *salfis* et *acribus* irritandum esse, ne coalescat; et si ante quadragesimum diem coiverit, renovandum vulnus esse, five *scalpello*, five novâ *ustione*. Recentiorum autem observata docuerunt, non sufficere levem et superficialem *inustionem*; sed requiri profundam, ut certi finus venenum vulnere inhaerens integre per ignem destructum fuisset."

MIRABILEM fanè pro comperto casum habeo, à matrona mihi in insula Barbada carissima, quae fervulo Aethiopi à *rabido cane* demorso, *candenti ferro* statim vulnus profundum inuri iussit; quo facto, nihil inde mali sensit. Alter autem, qui alium agnoscebat dominum, eodem *cane* vulneratus, paulò post *hydrophobus* periit.

(q) Theriac. c. 2. p. 424.

(r) Comment. in Boerhaav. aphor. § 1143. tom. 3. p. 569.

36 DE HYDROPHOBIA.

ALIA quidem similia leguntur apud Hildanum (f).

UNGUENTUM mercuriale vulneri illinitum laudat Dessaultius (t).

HANC tradit medelam Nugentius (u): Vulneri applicata valent, *sal, cepae affula, raphani rustici rasurae, cantharides, acetum, spiritus vini camphorati*, vel alia quaevis stimulantia innocua. Praeterea, oleo quodam penetrante et leniente *camphorâ* impraegnato circumcirca vulnus partes fricentur: hunc scopum olea quaedam animalia meliùs quàm vegetabilia quaecunque forsan attingere valent; cùm plerumque magis sint penetrantiâ, haud tamen lenia minùs.

PRAETER haec, suadet Boerhaavius (w),
 “ ut vestimenta, et caetera quae venenum attingere vel afflare potuit, cautè abjiciamus,
 “ vitemus.”

NUNC ad *generalia*, externa et interna, *prophylactica*, pergamus.

VETERIBUS in more fuit veneno tactos *balneo calido* immittere; quod Celsus (x) hisce

(f) Observat. chirurg. cent. 1. obs. 87. p. 66.

(t) Dissert. sur la rage, p. 173.

(u) Essay on the hydrophobia, p. 178.

(w) Aphorism. 1143.

(x) l. 5. c. 27.

verbis testatur. “ Quidam post *rabiosi canis*
 “ morsum aegrum protinus in *balneum* mit-
 “ tunt, eumque ibi patiuntur *desudare*, dum
 “ vires corporis finunt, vulnere aperto, quo
 “ magis ex eo quoque virus destillat; deinde
 “ multo meracoque *vinum* excipiunt, quod o-
 “ mnibus venenis contrarium est. Idque cùm
 “ ita per triduum factum est, tutus esse homo
 “ à periculo putatur.” Eodem loco gravissi-
 mus hic autor suadet, “ *vinum* calidum cum
 “ *ruta* quamplurimum ingerendum, et in *ca-*
 “ *lidum balneum* mittendum esse eum qui ci-
 “ cutam bibit.” Quod curationis genus, apud
 veteres usu receptum, probat Hoffmannus (y),
 aitque, “ *Temperatum balneum* in omni infania
 “ ego magnopere laudo atque commendo;
 “ quia partium nervosarum strictiones laxat,
 “ poros cutis recludit, et motum sanguinis,
 “ spasmorum vi, ad cerebrum retroversum,
 “ ad corporis exteriora revocat: poris autem
 “ apertis, *vinum* propinatum sanguinis mo-
 “ tum liberiores reddit, et transpirationem ju-
 “ vando, omnem conceptam venis virulentam
 “ materiem ex intimis sedibus expellit. Qui-
 “ busdam verò magni nominis viris commen-

(y) Tom. I. part. 2. c. 2. § 26.

“ datur

38 DE HYDROPHOBIA.

“ datur *immersio* in *aquam frigidam*. Id verò
 “ remediū genus non semper securum, sed
 “ valdè infidum esse puto; quia verendum est,
 “ uti ait Celsus, ‘ ne infirmum corpus *aquâ fri-*
 “ *gidâ* vexatum nervorum distensio absumat.’
 “ Nam si *balneum frigidum* in ejusmodi casibus
 “ juvat, illud exinde contingit, quòd terror,
 “ et vehementior sanguinis ad interiora repul-
 “ sio in robustis et calidioribus subjectis, mo-
 “ tum sanguinis et humorum intensiorem cum
 “ calore ac sudore efficiant, quo vis morbi
 “ infringitur et venenum eliminatur. Quam
 “ verò id non semper et ubivis eveniat, hinc
 “ utique frigus, spasmi à veneno excitati ve-
 “ hementiam augens, majorem potius noxam
 “ affert. Quam ob rem Celsus, loco citato, mo-
 “ net, ut, ‘ si talis spasmus incidat, aeger proti-
 “ nus à *piscina* in *oleum* vel *balneum calidum* de-
 “ mittatur.” Haec magnus ille vir. Quid igitur
 “ sentiendum est de usu *balnei frigidi*, ferè
 “ omnibus etiam vulgò remediū decantatissimi?
 “ Haec tamen profert Boerhaavius (z). “ Sta-
 “ tim post infectionem, magno cum apparatu,
 “ metu incusso, saepe minitando, tandem prae-
 “ cipitem in *mare* vel *fluvium* dando, aliquam-

(z) Aphorism. 1143.

“ diu

“ diu submersum tenendo, iterum mergendo,
 “ id repetendo aliquoties, cum iisdem omninò
 “ circumstantiis: eas enim sanare *spiritum*
 “ *turbando*, non *aquam falsam*, docuit funestus
 “ exitus hominis post morsum naufragi, mul-
 “ tis horis natantis, saepe diu fluctibus sub-
 “ merfi, tamen postea hydrophobi.”

Cui respondet Nugentius (a). Nonne exemplum illud allatum, à *terroribus* quoque Boerhaavium abalienare sufficeret, doceretque eos, aequè ac *immerfiones*, parùm valere? quum enim misero illi, *submerfiones* inter et *conflictus*, quos in naufragio passus est, *timoris* haud minus incuteretur, ac si, sanandi causâ, arte productos tolerasset. Narrato tunc casu, in quo feliciter minùs haec cesserant, pergit: *His*, non tantùm non amovebatur, nec inducias ferebat morbus, sed et omnia augebantur *symptomata*; praeterea, inter innumeros *rabido cane* demorfos, et *hydrophobiâ* interfectos, pauci tantùm infidum hoc speciale remedium neglexerant.

ACE TUM ac *theriacam* laudat Hoffmannus (b); haec enim, asserit, “ in omnibus

(a) Essay on the hydrophobia, p. 191.

(b) Tom. 1. part. 2. c. 2.

“ferè venenorum generibus, solis corrosivis
 “exceptis, discutiendo ac sudorem movendo,
 “opem ferunt praestantissimam. Quod re-
 “medii genus adversus viperarum morsus
 “jam olim commendatum fuit à Celso, ‘quia
 “spiffescentem intus humorem discutit, et hac
 “ratione sanitatem dat.”

UBI, primis diebus, neglecta erat medela,
 nec ampliùs satis educi poterat virus, quod
 per vulnus communicatum fuerat; Dioscori-
 des (c) *purgantia* commendat, dicitque, “Alia
 “curationis ineunda ratio; nimirum impe-
 “randa *purgatio*, quae, dum, corpus agitan-
 “do, ipsius habitum transmutat, magnum
 “adfert adjumentum.” Laudat *bieram*; uti
 etiam Aëtius (d) et Aegineta (e), imprimis
 illam, quae, additâ *colocyntbide*, purgabat for-
 tiùs.

OMNIUM autem efficacissimum remedium
 notabat *belleborismum* Dioscorides (f), si fre-
 quentiùs ante diem quadagesimum, vel etiam
 postea, adhiberetur. “Tantam enim vim ha-
 “bet id genus auxilii, ut nonnulli qui jam
 “*aquae metu* prehendebantur, in ipso *primo*

(c) Theriac. c. 3, p. 426.

(e) l. 5. c. 3. p. 75.

(d) l. 6. c. 24. p. 108.

(f) Theriac. c. 3. p. 425.

DE HYDROPHOBIA. 41

“ morbi *insultu*, *belleborum* fumentes, evase-
“ rint incolumes: nam *ipso malo* jam deten-
“ tos ne quidem *belleborus* fervare posset.”

MAGNIS laudibus extulit *bellebori* usum Sa-
lius Diverfus (g) in hoc morbo, et tutò dari
posse ejus *infusum* certis experimentis se novisse
affirmat: ubi majorem hujus remedii effica-
ciam desideraret, dabat *merum belleborum*, sed
priùs binis coctionibus in *aceto* mitigatum.

ALIA autem monuit Dioscorides (h):
“ Praeter haec, *sudores* et ante cibum et post
“ cibum eliciendi, quin et *dropaces* et *synapif-*
“ *mi* universo corpori alternatim applicandi.”
Postea *cibos acres* (*δριμυπρυγίας*) et *mera-*
cos potus, quibus vis veneni egregiè retundi
potest, quotidie assumendos suadet. Magnum
imprimis effectum expectabat ab *alliis*, *porris*,
et *cepis*.

BACCIUS (i) tradit, Rhazem et Joannem
Damascenum, antidotum ex *cantharidibus*
commendasse; si, nempe abscissis alis ac pe-
dibus, infusae per noctem et diem, in lacte
ebutytrato et acetoso, mox exsiccatae, ac in

(g) De febre pestilen. p. 371.

(h) Theriac. c. 3. p. 425.

(i) De venenis et antidot. p. 80.

42 DE HYDROPHOBIA.

lenticulae farina exceptae, formarentur in trochiscos ad pondus scrupuli unius ex vino, et exhibeatur trochiscus ad multos dies. Si autem aeger sanguinem eminxerit, lacte recenti attemperari posset urinae acrimonia.

Post hos, idem remedium ab aliis medicis commendatum legitur (k).

HOFFMANNUS (l), postquam *sudoriferorum* laudes extulerit, ait, " Ex quo perspicitur
 " quàm egregiè ad expellendum venenum
 " conferat solus *motus*, et *exercitatio* corporis,
 " qua *sudor* prolicitur. Et quoniam in *taran-*
 " *tismo* spasmi cutim constringunt, unde *su-*
 " *dor* gelidus fluit, et corpus refrigeratur, quod
 " etiam in scorpionum morfibz observatum
 " fuit; hinc etiam *motus*, et corporis *agitatio*,
 " quae *sudorem* provocat, optimum et fre-
 " quenti experienciâ comprobatum in *taran-*
 " *tismo* est praesidium. Probè enim animad-
 " versum fuit à sagacioribus, non *musicam*,
 " qua tantopere delectantur *tarantulâ iecti*, ge-
 " nuinum esse *tarantismi* remedium, sed po-
 " tiùs *motui* ac *sudori* quem movet *saltatio* ad-

(k) Medical Essays, tom. 5. part 2. p. 985.

(l) Tom. 1. part. 2. c. 2.

“scribendum esse, quidquid *musicâ* praestari
“fingitur.”

QUONIAM verò de *musices* usu in *tarantismo* agitur, haud alienum videtur, quae de hac re memoriae prodidit Meadius (*m*), praecipua attingere. Eò prodest, quòd *motus* membrorum continuus profusum eliciat *sudorem*, quo particulae inflammatoriae auferuntur, et spirituum animalium febris minuitur: praeterea et ad vim determinatam et specialem tremuli aëris vibrati modulationem, chordis musicis ad elasticas cerebri fibras allatam, aliquid forsan referendum: corpora enim contractilia certo quodam motû gradu in fluido ambiente afficiuntur; quanquam gradus major variè modificatus effectus haud similes efficiat: v.g. in instrumentis musicae duobus aptè modulatis, si chordae unius feriantur, chordae alterius concordantes sonant: tamen motus in aëre multo major, ab alia causa, ferè nullos, qui sentiri possunt, effectus producet. Alios homines aliud delectat *musicae* genus; tensae enim variâ ratione eorum fibrae, iisdem agitationibus non afficiuntur. Apud veteres frequens erat *musicae* usus. Sic refert Galenus,

(*m*) Essay on poisons, p. 118.

44 DE HYDROPHOBIA.

Aesculapium, illos quibus animi motus violenti temperamentum corporis fervidum induxerant, μελεῖ et *cantu* ad sanitatem revocasse: ejusdem meminit hisce verbis, μαλακαῖς επαοίδαῖς, Pindarus (n): unde etiam nomen *incantamenti* originem cepisse videtur.

His missis, ad *specifica* dicta progrediamur, quae, non tantum in *primo* morbi gradu, sed et *ultimis stadiis* ferè omnia laudantur.

CINEREM *cancrorum*, vel solum, vel additis *radice gentianae* et *thure*, laudat Galenus (o), tanquam remedium naturâ suâ efficacissimum ad hunc morbum praecavendum, si homini demorso quotidie detur per quadraginta dies, ad mensuram magni cochlearis. Ubi verò non statim à morfu inflicto, sed post aliquot dies datur hocce remedium, tunc duplicatam dosin requiri monebat. Modum autem praeparandi sequebatur, quem Aeschri- on empiricus, medicamentorum peritissimus, tradiderat: *cancros* enim viventes comburebat, in patella aeris rubri, in cineres, qui in pol- litem facilè conteri poterant: decem partibus *cinerum cancrorum* addebantur quinque partes

(n) Pyth. od. 3.

(o) De simpl. med. facult. l. 11. c. 1. N° 34. Charter. tom. 13. p. 310. 311.

DE HYDROPHOBIA. 45.

radicis gentianae, et una pars *thuris*: vulnere simul imposuit *emplastrum* è *pice*, *opopanace*, et *aceto acerrimo* (p). Idem remedium commendant Dioscorides (q), et Aëtius (r).

SCRIBONIUS LARGUS (s) mentionem facit antidoti, quam quotannis componebat praeceptor ejus Apuleius Celsus, et in Siciliam mittebat, quia ibi sunt plurimi *canes rabiosi*. Componebatur è *nardo Syriaco*, *croco*, *myrrha*, *costo*, *casia*, *cinnamomo*, &c. et *opio*. Dabatur autem fabae Aegyptiae magnitudine ex aqua, per dies triginta, demorsis hominibus, ad praecavendam *hydrophobiam*; imò etiam jam *aquae metu* correptis (t).

PALMARIUS (u) tradit remedium, cujus tantam esse credebat efficaciam, ut, nullâ etiam vulneris habitâ curâ, quacunque victûs ratione uterentur demorfi, certa sanatio ab ejus usu sperari posset, non tantùm *prophylactica*, sed etiam dum *aquae metus* aderat. Hujus est formula. R̄ Foliorum *rutae*, *verbenae*, *salviae minoris*, *plantaginis*, *foliorum polypodii*,

(p) Van Swiet. comment. in Boerh. aph. § 1147. p. 584.

(q) Theriac. c. 11. p. 423. 424.

(r) l. 6. c. 24. p. 107.

(s) N° 171. 172. p. 120.

(t) Van Swiet. comment. ib. p. 585.

(u) De morb. contag. p. 276.

46 DE HYDROPHOBIA.

absinthii vulgaris, menthae, artemisiae, melissophylli, betonicae, hyperici, centaurii minoris: singulorum aequale pondus in pulverem tenuissimum redigebat, et hujus drachmam dimidiam demorsis quotidie praebebat, cum duplo sacchari, vel ex vino, vel ex pomaceo, vel ex juseculo, vel ex butyro, vel ex melle, opiatae formâ, jejuno stomacho, et tribus horis ante cibum. Drachmam unam et dimidiam aut drachmas duas credit sufficere, tum homini, tum omni animali, quantumvis crudeliter fauciato: interim monet non nociturum, si ad tres quatuorve drachmas detur; imprimis, si longo post morsum tempore, vel natâ jam *hydrophobiâ*, curatio instituatur: vulnus autem foveri jussit, bis vel ter de die, *vino* aut *hydromelite*, in quo ejusdem pulveris drachma diluta fuerit; dein more communi tractandum vulnus jubet, illudque cicatrizari posse asserit, absque ullo *hydrophobiae* metu (*w*).

ALTERUM exhibuit Mayernus in actis societatis regiae Londinensis (*x*). Sumebantur *rutae* foliorum à caulibus mundatorum et contusorum unciae sex, *theriacae* Londinensium,

(*w*) Van Swiet. comment. in Boerh. aph. § 1147. p. 586.

(*x*) N° 191. p. 409.

vel Venetae, *allii* contriti, et tenuis *limaturae stanni*, singulorum unciae quatuor: vase terreo, ritè clauso, digerebantur in quatuor libris *vini* albi generosi, vel et Canariensis, balneo per quatuor horas, leni ebullitione, cavendo ne vapor exiret; dein colaturâ expressâ servabatur. Pro tenera vel calida aegri constitutione, loco *vini* substituebatur *cerevisia* generosa benè fermentata. Dabatur ille liquor medicatus ad duas vel tres uncias, in quibusdam aegris etiam majori copiâ, omni mane per novem dies; et à cibo, per tres horas post sumptum remedium, debebat abstinere aeger. Faeces residuae, quae in colo remanserant, applicari debebant vulneri, et singulis viginti quatuor horis renovari. Simul monetur, illud remedium potari debere frigidum, vel saltem leviter tantùm tepefactum, propinarique ante nonum diem post morsum inflictum; secus enim sanguis veneno jam nimis infectus esset.

SIMILE remedium ibidem describitur electuarii formâ, nisi quòd *scordium*, *serpentaria Virginiana*, et *hyperici flores* addantur (y).

A Meadio (z) celebratur *pulvis antilyssus*, quem hâc ratione praescribit.

(y) Van Swiet. comment. in Boerh. aph. § 1147. p. 587.

(z) Essay on poisons, p. 164. 165.

48 DE HYDROPHOBIA.

℞ *Lichenis cinerei* pulverizati unciae dimidium, *piperis nigri* in pulverem triti drachmas duas. Hoc modo exhibebatur: praemissa *venaesectione* in brachio ad novem aut decem uncias. Pulveres benè misti in quatuor doses dividebantur, quarum una quatuor diebus successivis manè, vacuo ventriculo, dabatur cum dimidia libra lactis vaccini calidi; his quatuor dosibus sumptis; omni mane jejunus aeger, *balneo aquae frigidae*, per mensis spatium, immergi debebat, hac lege, ut totus mergeretur, et, tantùm per dimidium minutum horae, in aqua maneret, si admodum frigida esset. Postea adhuc sexies eodem balneo uti debebat duarum septimanarum spatio.

APUD Chineses pro certo remedio habetur sequens formula. ℞ *Moschi* optimi grana sedecim, *cinnabaris nativae, factitiae* ana grana viginti. Seorsim terantur in pulverem impalpabilem, dein misceantur, et exhibeantur cum haustulo *spiritûs fermentati ex oryza praeparati* (Arrack). Plerumque intra duarum aut trium horarum spatium, blandus sequitur somnus et perspiratio (a). Laudatur et ad curam *propy-*

(a) Philos. Trans. N° 474. vol. 43. p. 226.

lacticam,

lacticam, si statim post morsum inflictum, vel quàm fieri potest citissimè, detur; tuncque per triginta dies ab *hydrophobia* tutum reddit hominem demorsum; quò tempore elapso, datur denuò eadem dosis. Ubi verò jam aliqua signa *hydrophobiae* adsunt, tunc secunda dosis *hujus pulveris*, tribus horis post primam dosin assumptam, dari debet, et certa promittitur cura (*b*). Successisse hanc curationem saepiùs testantur autores (*c*).

ALII laudant *mercurialium* usus. Sic Defautius (*d*), qui exempla perhibet hominum duorum lupo rabido vulneratorum, quibus statim cicatrices vulnerum et totum brachium illevit *unguento mercuriali*; tribus diebus successivis hanc *inunctionem* repetiit; tuncque inceperunt cicatrices, antea elevatae et induratae, deprimi ac emolliri; dedit simul *pulverem Palmarii* quotidie: postea, alternis diebus, *inunctionem mercurialem* adhibuit, tali cum eventu ut uterque curatus fuerit integre.

EADEM cura successit (*e*) in juvene à cane

(*b*) James's new method, &c. p. 33. 34.

(*c*) Ibid. et Sauvages dissert. sur la rage, p. 34. Philos. Transf. N° 474. vol. 43. p. 215. 216.

(*d*) Dissert. sur la rage, 1734, in 12mo.

(*e*) James's new method, &c. p. 4. 5.

rabido demorfo, cui post sex dies jam aderat insolita moestitia, tremores, somni perturbati, tendinum subsultus; datus fuit versperi bolus confectus è quatuor granis *turpethi mineralis*, scrupulo *lapidis contrayervae*, et *theriacae Andromachi* pauculo, ut inde bolus fieri posset. Nocte sequente bis alvum liquidam deposuit: die sequente vesperi *similem bolum* sumpsit, unde somnus longior et sudor largior; bis etiam alvum deposuit, atque omnia symptomata minuebantur. Tertium autem bolum sumpsit vesperi denuò; undè placide dormivit, et manè sanus vegetusque surrexit: in *frigidum balneum* quotidie per dies quatuordecim descendit, postea sanus vixit. Crusta autem arida, quae vulnus manui inflicto tegebat, post *tertium bolum* sumptum, spontè decidit, vulnusque probè cocto pure per aliquot dies manavit, dein facillè sanatum. Haec omnia adduxit Van Swieten (f), *mercurialia* laudaturus.

IN muliere *hydrophoba*, quae *pulverem antilyssum*, &c. frustra tentaverat, sequenti medelâ felici cum eventu usus est Nugentius (g).

(f) Comment. in Boerh. aph. vol. 3. p. 581.

(g) Essay on the hydrophobia.

DE HYDROPHOBIA. 51

STATIM fiebat *venae-sectio* ad uncias quindecim. *Emplastrum* è *galbano* cum *extracti thebaici* uncia dimidia, *gulae* et *collo* statim applicabatur. Dein quamprimùm tertiâ quâque horâ exhibebatur chartula *remedii Chinenfis* ad hanc formulam. *R* *Cinnabaris nativae* et *factitiae* ana grana viginti quatuor; *moschi optimi* grana sedecim: in pulverem subtilissimum redacta. M. f. bolus syrupo quovis simplice. Una cum his dabatur pilula granorum duorum *extracti thebaici*, donec conciliaretur somnus. Vulnerata manus et totum illud brachium *calido oleo* saepius de die fricabatur, toto morbi decursu.

ENEMA è vino antimoniali injiciebatur, et cum aliis, pro re nata, repetebatur.

PRO potu communi ptisanarium nitratum, ut sedaretur sitis. Postea quibusdam symptomatibus recrudescentibus, optimè successit sequens remedium. *R* *Asae foetidae* grana duodecim; *moschi* grana decem; *camphorae* grana sex. M. f. bolus statim sumendus, interpositis haustibus salino-nervosis. Optima tanquam remedia in hoc morbo, laudat *camphoram*, *asam foetidam*, *moschum*, *opium*, *castoreum*,

52 DE HYDROPHOBIA

stereum, et *valerianam sylvestrem*. Observat denique (b), in omnibus ferè morbis spasmodicis, sudoris excretioni valdè proclivem esse naturam; nihilque adeò feliciter spasmos solvere, ac solutos indicare; et quidem antispasmodica insigniter diaphoresin promovere; porrò in muliere *hydrophoba* variis convalescentiae gradibus *sudorem* semper praeiisse (i).

MIHI autem observata quaedam subjicere liceat.

1mo, NON tantum ante sed etiam post *hydrophobiam* enatam, folis *nervinis* et *sudoriferis* sanatorum fide dignae narrantur historiae: et in aliis, ubi adjectis medicaminibus tribuebantur laudes, meritò quidem his tribuendae videntur.

2do, NULLAM vidisse contigit historiam fide dignam, ubi, sine his, alia adhibita perfectam sanationem effecerint.

NUNC autem, ut ex antedictis optimam mendi rationem pro virili hauriamus, aequum est.

(b) Essay on the hydrophobia, p. 104.

(i) Ibid. p. 34.

DE HYDROPHOBIA. 53

INDICATIONES curatoriae hae sunt.

In primo morbi gradu.

PRIMA est, quàm ocissimè ulteriorem veneni progressum sistere.

SECUNDA, accepti expulsionem tentare.

In ultimis gradibus.

PRIMA est, spasmos quamprimùm sopire.

SECUNDA, venenatam materiem eliminare, sudorem movendo.

PRIMI gradûs indicationi primae, satisfaciunt remedia ad rationem Boerhaavianam: atamen magnopere comprobo *inuersionem* à Dioscoride et aliis adeò laudatam, partibus vulneratis profundè adaectam: dein haud abs re foret ipsas *oleo* quodam *animali camphorato* saepiùs inungere.

In secunda forsàn et usui foret *balneum tepidum*, in quo bis de die aegro desudare liceat; antea mane et vesperi acceptâ dosi *remedii Cbinensis*, cum *vini* cujusdam generosi cyatho. Interdum *rhei*, *elixiris sacri*, vel *tincturae bellebori nigri*, decantati adeò remedii, dosin parvulam accipiat, ut primae viae leniter purgentur: haec enim in morbis *hypochondriacis* saepe profunt.

VITANDA

34 DE HYDROPHOBIA

VITANDA autem sunt omnia quaecunque nimium debilitant corpus; quod reficiendum est *ruris amoenitate, exercitiis* omnium generum, praesertim *equitatione* variâ; vel etiam *saltatione* ad sonum *instrumenti musici*, quocunque maximè delectetur. Tranquilla, quantum fieri potest, servanda mens est. Haec per mensis spatium continentur: tum postea per bimestre spatium, omni mane et vesperi, ad molem nucis castaneae sumat electuarium sequens. *R̄ Corticis Peruviani* pulverizati unciam; *theriacae Pharmacopoeiae pauperum* unciam dimidiam. M. f. electuarium cum *syrupo croci* q. s. Saepiùs in diaeta *cepis* et ejusdem generis radicibus utatur.

HAEC verò si morbum hunc truculentum arcere non valeant, ad medicamina *ultimis gradibus* adaptata festinandum est.

AD primam indicationem, nihil melius videtur quàm statim Nugentii *emplastrum nervinum* gulae imponere; dein interna alia ejusdem antea memorata; qualia sunt *opii* grana duo omni trihorio, cum chartula *pulveris Chinenfis*: haec enim *spasmos* optimè sedant, et quidem *sudorem* movendo inserviunt etiam

SECUNDAE

DE HYDROPHOBIA. 55

SECUNDAE indicationi, cui et aliud ejus remedium è *campbora*, &c. prioribus aliquando interponere operae erit pretium. Haec medicamina si deglutire nequeat aeger, in ore tamen dissoluta forsan probè satis effectus suos exferent.

SANGUINIS missio, quamvis multum laudetur; tamen, quia aegrum debilitet, nisi in ore, pulsu, et urina inflammationis indicia fint vel praesentis vel citò à *spasms* oriturae, vix celebranda videtur. Alvus, si nimis tarda sit, *enemate* quovis *leniente*, vel *oleo mero*, solvatur; si verò aeger aquosa ano immissa horreat, *suppositorio* è *sapone* in *sale* convoluto utendum.

MUSICA etiam nunc forsan auxilio erit, et *saltatio* quae *sudorem* elicit.

VITANDA sunt omnia quaecunque *spasmos* excitare queunt; talia sunt, aquae visus, tactus, vel rei cujuscunque aquosae aut lucidae: ne quidem minimo strepitu turbetur homo, vel ingratae ullius rei mentione: in loco lucis radiis pervio minùs detineatur: aër, quantum fieri poterit, moderatè caleat.

Si quidem, his cautelis ac medicamentis,
feliciter

56 DE HYDROPHOBIA.

feliciter inducias ferat morbus, nullum novi
remedium aptius ad *recidivam* praecavendam,
quàm *cortex Peruvianus* electuarii formâ, ut
antea.

FINIS.

